

VERSLAG EXTRA RAADSCOMMISSIEVERGADERING FINANCIËN EN VEILIGHEID

Datum: 1 oktober 2014
Plaats: oude raadzaal
Tijd: 13.00 – 14.55 uur

Aanwezig: de heer B.N. Benjamins (voorzitter, D66), de dames L.R. van Gijlswijk (SP), N.G.J. Temmink (SP), C.E. Bloemhoff (PvdA), S.A. Koebrugge (VVD), A. Kuik (CDA) *tot BI*, de heren C. Schimmel (D66), A.J. Wonink (D66), D.J. van der Meide (PvdA), M. van der Glas (GroenLinks), A. Sijbolts (Stadspartij), R. Bolle (CDA), E.B. Koopmans (ChristenUnie), M.M. van den Anker (Student en Stad) en T. van Zoelen (Partij voor de Dieren)

Namens de griffie: de heer W.T. Meijer (commissiegriffier)

Namens het college: de heer T. Schroor (D66)

Afwezig m.k.: mevrouw E. Akkerman (VVD)

Insprekers: geen

Verder aanwezig: de heer T. Dijkstra (concerncontroller)

Verslag: de heer J. Bosma

A. ALGEMEEN DEEL

A.1. Opening en mededelingen

De voorzitter:

- Opent de vergadering om 13.00 uur en heet iedereen hartelijk welkom.
- Meldt dat de workshop Veiligheidsbeleid (22 oktober 2014, 16.30 uur) niet doorgaat.

Wethouder Schroor:

- Stelt de SP gerust dat het Twaalfde Huis, waarvan de veiligheidsmiddelen wegvielen, nu is opgenomen in de financiering voor maatschappelijke opvang.
- Tekent stukken al enige tijd digitaal, maar de griffie heeft nog papieren stukken nodig. Tot de informatiestroom tussen college en raad volledig digitaal is, geldt nog de huidige werkwijze.

A.2. Vaststelling agenda

De voorzitter staat bij hoge uitzondering een rondvraag toe in deze extra vergadering.

De agenda wordt conform deze wijziging vastgesteld.

A.3. Rondvraag

Mw. Kuik (CDA):

- Informeert vanwege de aardbeving van gisteren naar de uitvoering van de motie over aardbevingsrisico's en kwetsbare gebouwen, het achtstappenplan en de impactstudie.

Wethouder Schroor:

- Werkt voor nieuwbouwvergunningen met een verstevigde norm vanwege aardschokken.
- Wacht de landelijke norm voor bestaande bouw af, die het Rijk in de loop van 2015 uitwerkt.
- Voert met geld van de NAM vervroegd onderzoek uit naar veertien kwetsbare gebouwen, zoals de Tasmantoren, de Martinikerk en Kardingse.
- Discussieert met de NAM over of ook scholen eerder onderzocht kunnen worden, hetzij door de NAM hetzij met geld van de NAM.
- Schrok van de aardbeving, waaruit blijkt dat niet negen plus één, maar tien gemeenten last hebben.
- Zegt een uitgebreide brief toe in oktober over de stand van zaken en de acties.

B. INHOUDELIJK DEEL

B.1. Discussienotitie verbonden partijen en samenwerkingsrelaties (collegebrief 19 september 2014) + Aanpak controlelegat samenwerkingsverbanden (brief rekenkamercommissie 18 juni 2014)

Dhr. Sijbolts (Stadspartij):

- Had meer van de nota verwacht, die lang op zich liet wachten. Politieke gevoeligheid speelt een grote rol.

- Vindt het goed en voor herhaling vatbaar dat suggesties van de griffie zijn overgenomen.
- Zou een reactie van de rekenkamercommissie op prijs stellen.
- Concludeert uit recente voorbeelden dat samenwerkingsverbanden onvoldoende herijkt zijn en dat risico's financieel en materieel onvoldoende breed in beeld zijn gebracht. De gemeente betaalt dan.
- Vraagt meer informatie over de onderhoudsproblematiek van de Stadsschouwburg.
- Acht het nodig dat het college niet alleen passief informatie ontvangt, maar ook zelf onderzoek doet. Bij Martiniplaza bleken de cijfers ondanks de paraaf van de accountant niet zo rooskleurig.
- Wil een fundamentele discussie over hoe college en raad beslissen al dan niet over te gaan tot een samenwerkingsverband. Het moet een aparte vergadering blijven als vandaag.
- Mist een argumentatie waarom het college van governanceaspecten af zou willen kunnen wijken.
- Lijkt de jaarrekening geen geschikt moment voor het bespreken van de uitwerking: het is laat en men heeft het dan al druk.
- Vraagt of het college de aanbeveling over het controlelegat overneemt en overweegt een motie.
- Mist een voorstel om het budget van de rekenkamercommissie op te hogen (motie). Komt dit bij de begroting?

Mw. Bloemhoff (PvdA):

- Vindt het stuk goede stappen bevatten op het gebied van governance en een sterkere rol voor de concerncontroller. Met het oog op de decentralisaties is de discussie des te belangrijker.
- Bepleit terughoudendheid met deelname aan een BV, NV of gemeenschappelijke regeling vanwege het verlies aan democratische controle.
- Wil tijdig meedenken over de te kiezen vorm als het toch nodig is. De raad schoot hierin zelf ook tekort. Een soort kadernota zou in moeten gaan op de meerwaarde, de sturingswijze, de maatschappelijke effecten, evaluatiemomenten en de manier van uittreden.
- Is ervoor dat de rekenkamercommissie onderzoek kan doen bij nieuwe én bestaande verbonden partijen.
- Is voor een jaarlijkse aparte bespreking, waarbij drie verbonden partijen stevig doorgelicht worden.
- Juicht een actieve rol van de griffie toe. In Friesland heeft een aantal griffies afspraken gemaakt over het tijdig aanleveren van stukken bij een gemeenschappelijke regeling.
- Vindt het college de plank misslaan door te stellen dat collegeleden geen formele rol zouden hebben. De raad kan een wethouder instructies meegeven en ter verantwoording roepen als AB-lid.
- Verwacht van het college een actieve opstelling bij alle verbonden partijen, maar ook bij organisaties waarbij een faillissement grote gevolgen heeft, zoals Simplon. Het college moet vooraan in de keten betrokken zijn en de raad informeren.
- Vindt het goed concerncontrol een centrale rol te geven. Zo waren er op verschillende plekken in de organisatie signalen over het Groninger Museum zonder dat ze verbonden werden.
- Wil kwalitatief goede mensen met hart voor de zaak in raden van toezicht middels een sollicitatieprocedure. Omgaan met politiek-bestuurlijke gevoeligheid moet een van de competenties zijn. Het mag geen baantjesmachine zijn.
- Oppert van elke verbonden partij transparantie te eisen door op hun website jaarstukken te publiceren en de leden van directie en raad van toezicht te vermelden. Dit was bij Martiniplaza niet het geval.

Dhr. Koopmans (ChristenUnie):

- Kan zich vinden in op maat gesneden plannen, maar vindt bespreking bij de jaarrekening laat en vreest dat het onder zal sneeuwen. Een aparte commissievergadering is beter.
- Wil voorkomen dat de gemeente opeens veel geld uit moet trekken, zoals bij Martiniplaza, O2G2, Simplon en het Groninger Museum.
- Kan zich grotendeels vinden in de governancemaatregelen en het voorstel van de PvdA elk jaar drie verbonden partijen door te lichten.
- Is voor SMART geformuleerde doelstellingen, maar waakt er ook voor zich met de bedrijfsvoering te bemoeien.
- Sluit zich aan bij de Stadspartij wat betreft de opmerking dat de rekenkamercommissie ook onderzoek moet kunnen doen bij verbonden partijen waarbij het belang kleiner is dan 50% en overweegt ook een motie.

- Neemt graag het aanbod van de griffie aan verbonden partijen in kaart te brengen.

Mw. Koebrugge (VVD):

- Steunt een jaarlijkse commissie gewijd aan verbonden partijen en een evaluatie van elke verbonden partij eens per vier jaar.
- Juicht toe om beter inzichtelijk te maken welke verbonden partijen er zijn, waarom, waarom voor welke vorm gekozen is en welke rol de gemeente heeft.
- Kan zich vinden in de governanceaspecten, maar hoopt dat een aantal zaken al gebeuren. Zo lijkt het vanzelfsprekend een conceptbegroting te agenderen wanneer invloed nog mogelijk is, een risicoanalyse te maken, verantwoordelijkheden vast te leggen en te inventariseren welke informatie en besluiten naar de raad moeten.
- Is voor een grotere rol van concerncontrol bij risicomangement, al zijn nooit alle problemen te voorkomen.
- Pleit ervoor bij een financiële injectie meer invloed en controle te eisen, bijvoorbeeld door een ambtenaar in de raad van toezicht te plaatsen. Wellicht waren nieuwe problemen bij Simplon dan te voorkomen geweest.
- Begrijpt dat per geval gekeken moet worden en een blauwdruk niet mogelijk is. De raad moet zich expliciet buigen over de noodzaak en de te kiezen vorm.
- Sluit aan bij de opmerking van de PvdA over transparantie bij verbonden partijen.
- Is benieuwd of er een bepaling opgenomen wordt dat de rekenkamercommissie onderzoek moet kunnen doen bij een gemeenschappelijke regeling. Wat zijn de consequenties? Wanneer een partij niet mee zou willen werken, zegt dat ook al veel.

Mw. Temmink (SP):

- Acht de discussie noodzakelijk, omdat de raad onverwacht met grote tekorten geconfronteerd werd.
- Vraagt zich af wat het toetsingskader is om verbonden partijen door te lichten en of op maat gesneden plannen voor de jaarrekening 2014 wel realistisch zijn. Bovendien sneeuwt het onderwerp dan onder. Is het niet belangrijker eerst de basis op orde te hebben?
- Pleit ervoor een stappenplan op te stellen door een afvaardiging van de commissie en de ambtelijke organisatie met de griffie. Een eerste stap zou zijn om de raad een toetsingskader vast te laten stellen voor de keus een verbonden partij aan te gaan en in welke vorm.
- Is benieuwd hoe het college aankijkt tegen verzelfstandiging van de Oosterpoort en de Stadsschouwburg, die nu tegen problemen aanlopen als bijzonder onderdeel van de gemeente.
- Vindt het een goed idee concerncontrol een grotere rol te geven, maar hoe wordt gewaarborgd dat ambtelijke informatie het college bereikt en de relatie goed blijft?
- Voelt voor een jaarlijkse aparte vergadering en wil het voorstel van de PvdA bekijken.
- Lijkt het niet de bedoeling wanneer de griffie werk van het college gaat overnemen.

Dhr. Van den Anker (Student en Stad):

- Vindt het antwoord op het rekenkameronderzoek uitgebreid, maar wel wat laat.
- Is benieuwd of sinds februari, toen er plannen waren om diverse partijen te verzelfstandigen, nu een omgekeerde beweging zichtbaar is.
- Informeert naar de middelen om goede governance af te dwingen. Bij Martiniplaza ging het niet goed, ondanks de goedkeuring van de accountant voor onderhoud.
- Wil elke samenwerking op haar eigen merites beoordelen en verlangt duidelijke uitleg over de gekozen vormen.
- Ziet graag een soort financiële bijsluiter waarin de financiële en maatschappelijke risico's geschetst worden om verantwoord te beslissen. Hoe meer risico's, hoe meer informatie er nodig is.
- Is voor een stappenplan en een prioritering van het doorlichten van verbonden partijen.
- Vindt extra bemoeienis gerechtvaardigd wanneer de gemeente een partij overeind houdt en is benieuwd hoe het college reageert op het VVD-voorstel. De raad moet de resultaatverplichting kunnen controleren.
- Vraagt welke diensten of producten in aanmerking komen voor verzelfstandiging. Gaat het ook over de Oosterpoort?
- Steunt de strekking van de motie die Stadspartij en ChristenUnie aankondigden.
- Hoopt dat goede governance fouten en grote problemen in de toekomst voorkomt, maar wijst erop

dat zelfs met goede governance het risico bestaat dat iets misgaat.

Dhr. Van der Glas (GroenLinks):

- Juicht de discussie toe, zeker nu veel taken naar gemeenten overgeheveld worden. Een overzicht van partijen door de griffie is een goed idee.
- Ziet graag vooraf afspraken over risicobeheersing en sturing om risico's zoveel mogelijk te verminderen en excessen te voorkomen.
- Is benieuwd hoe het college reageert op de oproep medewerking aan rekenkameronderzoek verplicht te stellen, ook bij een belang lager dan 50%, en steunt een eventuele motie.
- Benadrukt dat betrokkenheid van de gemeente noodzakelijk blijft, ook bij geprivatiseerde of uitbestede taken. De gemeente moet nut en risico's van samenwerking blijven toetsen.
- Pleit voor nauwere betrokkenheid van de raad naarmate het maatschappelijk belang groter is. Heldere afspraken maken toetsing makkelijker. De rol van concerncontrol is goed.
- Vraagt wat bedoeld wordt met opgedrongen samenwerking. Wanneer de opties voor de vorm beperkt zijn, moet dit de raad duidelijk gemaakt worden.
- Is voor een aparte vergadering over dit onderwerp voor de komende periode.

Dhr. Bolle (CDA):

- Kan zich voorstellen dat het verplicht meewerken aan een rekenkameronderzoek opgenomen wordt in algemene voorwaarden bij een privaatrechtelijke overeenkomst.
- Kan een motie met die strekking steunen als het gaat om een gemeenschappelijke regeling.
- Vindt het goed dat college en concerncontroller controle uit gaan oefenen, maar vraagt of dit ook gevolgen heeft voor de controlerende taak bij een gemeenschappelijke regeling.
- Steunt het pakket aan governancemaatregelen, maar mist classificatie en kwantificering zodat prioritering mogelijk wordt en niet alles in de raad besproken hoeft te worden.
- Vindt dat vooraf de politieke afweging gemaakt moet worden of een activiteit gemist kan worden als het misgaat. Bij Martiniplaza en Veiligheidszorg Noord kwam de gemeente voor het blok te staan. Een financiële bijsluiter kan helpen, ook bij huidige partijen.
- Hecht waarde aan het stellen van doelen en het duidelijk krijgen of ze gehaald zijn.
- Is voor een aparte vergadering. De jaarrekening is niet het geschikte moment.
- Steunt het voorstel van de griffie, met de kanttekening van de SP.

Dhr. Wonink (D66):

- Stelt dat het aangaan van samenwerkingsrelaties belangrijke voordelen op heeft geleverd.
- Vindt het democratische gat het grootste nadeel; dat moet gedicht worden. Zeker bij toekomstige gevoelige dossiers als jeugd- en ouderenzorg is dat van wezenlijk belang.
- Sluit zich aan bij PvdA wat betreft transparantie en publiek verantwoordelijkheid afleggen.
- Vindt het openbaar subsidieregister een belangrijke stap en steunt de aanbevelingen van de rekenkamercommissie. De gemeentelijke reorganisatie zorgde al voor betere controle.
- Stelt voor organisaties zelf voorstellen te laten doen om tegenwicht te organiseren. Zo zou de vriendenstichting van het Groninger Museum meer invloed kunnen krijgen.
- Vraagt of de controlebevoegdheid van de rekenkamercommissie al deel uitmaakt van afgesloten Wmo-contracten en overweegt anders een motie met die strekking te steunen.
- Vraagt of de maatregelen voldoende zijn. Achteraf blijkt vaak wanneer meer nodig was. Heeft het college naar de aanpak in andere gemeenten gekeken?
- Wijst erop dat de raad alleen het college aan kan spreken en niet een ambtenaar, die volgens punt 2 verantwoordelijk zou moeten zijn voor informatieverstrekking en besluitvorming.
- Oppert alsnog risicoanalyses toe te passen op bestaande samenwerkingsverbanden en wanneer nodig governancemaatregelen toe te passen of de controle te vergroten.
- Is benieuwd of de raad of het college aangewezen is om wat te doen aan de door de PvdA benoemde baantjesmachine van raden van toezicht en commissarissen.
- Vindt dat de raad te weinig kijkt naar gerealiseerde resultaten.
- Kan zich voorstellen dat de kerntakendiscussie nader ingaat op wat de raad in eigen hand wil houden en wat uitbesteed kan worden.
- Vraagt zich af hoe realistisch de terughoudendheid van het college is om nieuwe verbanden aan te gaan met het oog op de decentralisaties.

- Heeft de indruk dat de griffie te weinig mankracht heeft, maar gaat akkoord met het voorstel informatie te verzamelen als de griffie dat aan denkt te kunnen.
- Vraagt of bij inkoop van zorg wel bekeken wordt of een partij bonafide is en de zaken goed op orde heeft.

Dhr. Van Zoelen (Partij voor de Dieren):

- Vindt het onderzoek duidelijk en begrijpt de terughoudendheid van het college.
- Kan zich een hogere toetsingsfrequentie dan vierjaarlijks voorstellen. Bij de jaarrekening kunnen aspecten als duurzaamheid bij gedelegeerde taken aan de orde komen.
- Acht het verstrekken van gegevens aan de rekenkamer vanzelfsprekend.
- Vindt dat gesubsidieerde partijen transparant moeten zijn. Rapportages over uitvoering van beleid moeten beschikbaar komen, zodat raadsleden relevante zaken kunnen agenderen.
- Zou een classificatie van samenwerkingsverbanden handig vinden.

Wethouder Schroor:

- Vindt het rapport goede elementen bevatten, maar ook alles op een hoop vegen.
- Legt uit dat subsidierelaties wezenlijk anders zijn. De gemeente kijkt naar het geleverde product en bemoeit zich niet met de bedrijfsvoering.
- Neemt waardevolle suggesties mee in de definitieve notitie.
- Erkent dat totale controle onmogelijk is, maar wil zoveel mogelijk voorkomen dat de gemeente met grote problemen wordt geconfronteerd.
- Legt juist verschillende bestuurlijke en ambtelijke verantwoordelijkheden vast. De extra controleslag bestaat uit het meekijken door de wethouder Financiën en de concerncontroller, wat extra druk legt op de portefeuillehouder in het AB of DB.
- Meldt dat deze solide aanpak van Deloitte in meer gemeenten ingevoerd wordt.
- Stelt dat de controle per geval verschilt. Zo is de gemeente 100% aandeelhouder en risicodragers bij Meerstad en is de controle anders dan bij een partij als Martiniplaza, al zijn daar wel lessen geleerd en wordt de controle strenger.
- Vindt het opstellen van een soort financiële bijsluiter bij het aangaan van verbonden partijen over de risico's, belangen, kritische punten en governancestructuur een goede suggestie.
- Wil ook in de begroting best dieper ingaan op governance, de financiële stand van zaken en eventuele dilemma's.
- Vindt het een goed voorstel in een aparte vergadering drie partijen dieper door te lichten en zal ervoor zorgen dat de benodigde informatie voor die discussie beschikbaar is. Naast financiële informatie zullen ook maatschappelijke doelen aan de orde komen in de evaluatie.
- Acht een motie over medewerking aan rekenkameronderzoeken niet nodig. Wanneer een verbonden partij als Martiniplaza niet mee wil werken, dan gaan de alarmbellen in het college af. De rekenkamercommissie moet daar naar binnen kunnen.
- Kan zich best een plausibele reden voorstellen van een gesubsidieerde partij als bijvoorbeeld Lentis om niet mee te willen werken, omdat ze bijvoorbeeld al door vier autoriteiten gecontroleerd worden.
- Wenst de gemeente ook niet toe gesubsidieerde partijen te controleren op meer dan de geleverde dienst. Daar zitten ook geen risico's in als te big too fail of vastgoed.
- Noemt als voorbeeld de Sonbrug van 35 miljoen euro. De gemeente gaat niet de bedrijfsvoering van de BAM controleren, maar heeft een juridisch geschil wanneer de brug niet goed opgeleverd wordt.
- Gaat in op het voorbeeld van Simplon. De raad had meteen kunnen kiezen niet bij te springen en Simplon failliet te laten gaan, aangezien het een subsidierelatie betrof. Het klopt wel dat bij extra geld verantwoording hoort; dit gebeurt bijvoorbeeld ook bij Martiniplaza.
- Verwacht dat gesubsidieerde partijen de kosten van medewerking aan een rekenkameronderzoek bij de gemeente in rekening zullen brengen bij vervolgcontracten.
- Vindt rekenkameronderzoeken goed in het blootleggen van wat de gemeente niet goed doet, maar minder geschikt om calamiteiten te voorkomen en bij te sturen.
- Toetst bij aanbesteding wel op omgang met personeel en deugdelijkheid van de jaarrekening om te bepalen of partijen bonafide zijn.
- Vindt bij nieuwe verbonden partijen toegang van de rekenkamer erbij horen, ook bij een

minderheidsbelang.

- Is bereid nieuwe verbonden partijen met een aanzienlijk belang of risico voor te leggen aan de raad.
- Wijst erop dat de raad vaak ook invloed heeft, vaak via een AB.
- Pakt dit onderwerp in de toekomst op samen met de portefeuillehouder Organisatie.
- Beamt dat de gemeente zich niet te veel met de bedrijfsvoering moet bemoeien, maar wel goed toezicht moet houden.
- Wil niet dat de griffie uitzoekwerk van het college doet, maar kan zich wel een waardevolle rol voorstellen in de bemiddeling met de commissie over de verwachtingen.
- Waakt ervoor de rol van raden van toezicht niet te overschatten. Het zijn geen baantjesmachines meer en bij sollicitaties komen competenties aan de orde. Soms zijn ze te goed van vertrouwen omdat ze zich verbonden voelen en zien ze gevoelige problemen niet tijdig aankomen, zo bleek al bij twee gevallen. De huidige aanpak is een betere borging waardoor de gemeente eerder zelf kan interveniëren.
- Maakte al een toetsingskader om afwegingen te maken over verbonden partijen en de inrichting van governance en stuurt dit de raad toe. Het college maakt de eerste afweging aan de hand van dit kader en legt een voornemen aan de raad voor.
- Meldt dat sommige verbonden partijen landelijk opgelegd zijn, zoals de Veiligheidsregio.
- Zette met de provincie als toezichthouder een earlywarningsysteem op bij het museum en kijkt mee in het bedrijf hoe het gaat. Tot nu toe gaat dat goed.
- Vindt het Forum een geval apart, omdat het wel een subsidierelatie is waarbij bij een faillissement grote politieke implicaties en problemen ontstaan. Dat vraagt om het toepassen van governanceregels en sturing, ook al is het geen verbonden partij.
- Acht verzelfstandiging van de Oosterpoort en de Stadsschouwburg nu nog ver weg. Eerst moet het vastgoed op orde komen.
- Vindt wel dat de gemeente eigenlijk tussen twee vormen moet kiezen: verzelfstandigen of het zelf doen. Bij de Stadsschouwburg is uitbesteden van vastgoed en onderhoud wel problematisch aangezien het een monument betreft.
- Zal transparante verantwoording op websites aan de orde brengen bij verbonden partijen, maar kan bij een minderheidsbelang niet garanderen dat het lukt.
- Komt in januari of februari met de definitieve notitie.

De Stadspartij kondigt een motie vreemd aan de orde van de dag aan.

De voorzitter sluit de vergadering onder dankzegging om 14.55 uur.